

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

Ca. ix. Q[uod] etia[m] in sacra scriptura su[n]t optime ciuilitatis regule: et q[uod] nihil v[ir]tute ciuili[us]: & q[ue] sint regule ciuilitatis in co[n]iuiis obserua[n]de: & de verecu[n]dia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

Polícraticí de Curialiū nugís.

Hec valerius.
Plato.
Diogenes.

s. ad Thim. vj

didius/quid etiā vtilius certamie? Pubertas suū canis dec⁹ red
debat/defuncta viri cursu etas ingredienti auctrosam vitam/
favoris nutrimētis prosequatur. Quas athenas: q̄ scholā que
alienigena studia/huic domestice discipline p̄tuleri? Inde orie
bantur camilli: scipiones: fabricii: fabii & marcelli. At ne singu
la romani imperii lumina percurrēdo sim lōgior: veri celi supe
rioris clarissima pars diui cesares effulserunt. Hec valerius. Sed
& ipse plato cū esset diues/pro tempore tamen & conditione &
thoros eius diogenes lutatis pedibus conculcaret: vt posset va
care philosophie elegit achademiā villā ab vrbe procul: nō solū
desertā/sed etiā pestilentē: vt cura & assiduitate morborū libidi
nis impetus frangeretur: discipuliq; sui nullā aliā sentirent volu
ptatem nisi earū rerum quas discerent. Est autē via oībus p̄clusa
disciplinis/si comes sapientie sobrietas amouetur/ quā vtiq; te
nere non possunt/qui clamitant apud ifulsos/oīa siccis dura esse
pposita. Ego quidem noui hominē longe inferiorē platone: nisi
quia xpianus est/nec licitū arbitror xpiano preferri vel platone.
Noui inq̄ hominē egrotatiuū/morborū incurſu assiduo dum ta
men nō excreſcāt sup id quod ferre pōt gaudētē vt carnis lascī
uia conteras/& spūs erigat:& roboref in agnitionē dei/cōtem
ptum mundi & exercitium virtutis/& id solum desiderantem/
dum sensus anime & corporis seruentur incolumes: & ipse vio
lencia egritudinis a gerendis nō reuocetur/aliquod flagellū/le
ue tamen/& infirmo tolerabile/de manu domini expectantem
& amplectentem. Platonici ergo & stoici ī templorum lucis &
porticibus versabantur vt ammoniti angustioris habitaculi sã
ctitate/nihil aliud q̄ de virtutibus cogitarent. Hanc autem me
ditationem non habent illi/quorum deus venter est:& expecta
tio in confusionem: quorum gloria sterco & ignis & vermis.
Videtur & apostolus his quos ad veram erudit philosophiam
sumptuariam legem prescribere dicens. Habētes victum & ve
stitum his contenti simus. Ceterum vt cum mei similibus pin
guiori minerua vtens mitius agam omnia que vsus necessita
tis aut vere honestatis alicuius in se aut in suis adhibita ratiōe/
& deducta abutendi licentia exigit in alimētorum & indumē
torum rationem cadant. Nam & hoc philosophia diētibus suis
indulget & solius immoderationis cohibet intemperantiam.
¶ & in sacra scriptura sunt optime ciuilitatis regule:& q̄ ni
hil virtute ciuilius:& que sunt regule ciuilitatis in conuiujs ob
seruande:& de verecundia.

Capitulum. IX.

Ictum est philosophiam totius ciuilitatis & omnium agendorum esse magistrā & eorum que in conuiujs exercenda sunt officia dispensare. Cum sint ergo plura ciuilitatis precepta / illius qui omnibus & sapientibus & philosophis antecellit: & qui quouis philosopho ciuilior est / ciuilis regula videtur merito a teponenda posteriorib⁹. Ait ergo. Cum inuitatus fueris ad nuptias: noli preoccupare locum primum / ne forte honoratior te sit inuitatus: & dicat tibi qui te inuitauit / da huic locum / & tūc incipias cum rubore nouissimū locum tenere: sed recumbe in nouissimo loco / vt cum te viderit qui te inuitauit / dicat tibi: amice ascende superi⁹ / & erit tibi gloria coram simul discumbentibus. Deinde hūc articulum / quasi gnali loco confirmans ait. Omnis enim qui se exaltat humiliabitur / & qui se humiliat exaltabitur. Et licet religionis poti⁹ q̄ ciuilitatis videatur edictum: ego religionis formam a ciuilitate non diuido / cum nihil ciuilius sit: q̄ cultu virtutis insistere. Ceterum nec valnifragam admittit legem: nec letitiam excludit / nec lautiorē refugit apparatus: gule tamen irritamenta non q̄rit. Ait enim. Tauri mei & altilia mea occisa sūt. Et vbi redeūti prodigo pater pius iocundum instruxit conuiuū ad conciliandam letitiam / simphoniā admisit & chorū: occisus est vitul⁹ saginatus / & ne vestis abiecta conuiuū deuenisset anulus & stola ministrorū officio in vsum nudi & ornatum promitur de conclau. Sicut ante dignis liberalitatis hostia patent / ita sunt turpibus precludenda. Nam & fatue virgines licet pulsent ad ianua ob stultitie notam repulsam patiuntur ne forte eiiciant admissis. Constat enim quia turpius eiicitur q̄ non admittitur hospes: & tamen sine nota eiicitur / si tua turpitudine deformet conuiuium. Siquidem & ille eiectus est qui vestem non habuit nuptialem. Hec autem licet mysticum habeant intellectum nihil ominus etiam in ipsa superficie ciuilitatis preferunt rudimēta. Nam & illud quidē fideliter sonat ad litteram quod apostolus precipit. Si quis frater nominatur fornicator / aut auar⁹: aut idolis seruiens: cū eiusmodi nec cibū sumere. Ad hoc ergo liberali domui ianua est: vt lasciuos: criminosos: & infames excludat. Ad hoc ianitorem habet / aut hostiariū: ne quis insulsus irruat / & vt sit qui dignos & admittendos reuerenter excipiat / honeste alloquatur: solatietur ignotis: instruat nouitatis ignaros: & cū oportunitas fuerit ad dominum introducat. Est & rerum copia sine luxu / iocunditas sine lasciuia / & vsus rerum licētiosus / im-

Luce. xiiij.

Ibidem.

Mat. xxiij.
Luce. xv.

Matth. xxv.

Quidi⁹ lib. iij.
tristum.

Polícratici de Curialiū nugis.

Galerius.

De cathone &
lucio flamineo

De lucio flacc^o
& durionio.

De musica et
socrate.

mo liber: sed virtute incolumi. Nam conuiuū herodis aut pharaonis dum immoderatam ad gestus saltatricis/aut feruorem vini letitiam concipit: sine tragico exit/ & homicidio maculatur. Hoc etiam nec gentiliū grauitas approbat. Valerius auctor est q̄ portius catho/luciū flamineū sustulit a numero senatorum/ quia aliquem dānatum: impie securi percusserat tempore tamen sulphitii: sed ad arbitrium & spectaculum conuiuantis muliercule cuius amore tenebatur & lecto. Sed & lucius flacc^o & collega eius censores/durionium senatu mouerunt q̄ legem de coercendis conuiuiorum sumptibus latā tribunus plebis abrogauerat mirifica note causa. Q̄ enim impudenter durionius rostra conscendit illa dicturus: freni sunt iniecti vobis quirites/ nullo modo perpetiendi. Alligati & constricti estis amaro vinculo seruitutis. Lex enī data est que vos frugi esse iubet. Abrogemus igitur illud horride vetustatis rubigine obsitum imperium. Etenim quid opus libertate est/ si volentibus luxu perire non licet? Est & alia in sacris litteris ciuilitatis nota: vt ab ūtuo gratiarum precedant actiones. Nam & illud constat q̄ liberalissimus & ciuillissimus/aut facetissim⁹ paterfamilias qui de quocunq; panibus satiauit quinque milia conuiuiarum panem anteq̄ frāgeret benedicere consuevit. Sed & illud celebre est sapiētis: q̄ philosophia que vnicū est munus deorum/ & disciplina disciplinarum honoranda est atiloquio. Ciuile quoq; est & sacris litteris cōsentaneum/aut omnino silere in mensa vt audias ad p̄fectū: aut vnde proficiant alii/aut sine culpa letentur: doctum proferre sermonem. Siquidem & inter comedendum dominus parabolas/aut verba vite frequenter audientibus miscet. Sunt autē nimis tristia/ & fere ciuilitatis ignara: vbi citra voluptatem audiendi/ solus venter impletur: aut vbi clamore anserino & ineptis fabulis conuiue perstrepunt. Nec est qui musicam arceat/ cum ars innocens sit: adeo quidem vt socrates in senectute eam discere curauerit. Cantabunt mihi dametas & liti⁹ egon ciuile est. Saltantes satyros imitabitur alphefibeus ad plebeia trāsit. Illa ergo que aptiora sunt & vitiis magis aduersa: p̄ferenda sūt &ba/ & que luxuriā iurgulent: amota tamen vel tenui suspitione auaritie. Licet in temperantibus sit sopita vena ingenii nō omnino extinctā esse correctus polemio testis est. Hic autē pdite luxurie adolescēs fuit athenis/ neq; illecebris eius tantūmodo: sed & ip̄a infamia gaudēs: cū e cōuiuio nō post occasū solis/ s̄ post ortū surrexisset: domūq; rediēs/xenocratis philosophi patētē ia

nuā vidisset/vino grauis/vnguentis delibut⁹:sertis capite redi-
mito/plucida veste amictus/refertā turba doctorū hominū sco-
lam eius intrauit:nec contentus tā deformi introitu/cōfedit/ &
vt clarissimū eloquiū & prudētissima p̄cepta temulētie: lachry-
mis eleuaret. Orta deide:vt par erat oīm indignatiōe xenocra-
tes vultū in eodē habitu cōtinuit:omissaq; re quā differebat/de
modestia & tempantia loqui cepit. Cuius grauitate f̄monis re-
spiscere coactus polemio:primū coronā capiti detractā picit:
paulopost brachiū intra palliū reduxit. Procedente tēpore oris
coniuualis hylaritatē deposuit:ad vltimū totā luxuriam exuit:
vniūsq; orationis saluberrima medicina sanatus:ex infami ga-
neone/maxim⁹ philosoph⁹ euasit. Peregrinat⁹ est itaq; huius
anim⁹ in neqtia:nec habitauit:diuertit paululū:sed nequaq; do-
miciliū fixit. Postremo vnū est ad qd̄ toti⁹ philosophi cet⁹ ten-
dit intentio.s. finis honest⁹: letus exitus & iocundus/qui plane
euenire non poterit:nisi philosophia oibus officinis/& oīm mi-
nistris officiorū custodē adhibeat verecundiā: que parēs est (vt
ait Cassianus)om̄is honesti cōsiliū:solēniū officiorū tutela:ma-
gistra innocētie: cara pximis/accepta alienis/priuatitas negligēs
facultates vt cōmunes āplificet:om̄i loco:oi tēpore pre se fauo-
rabilem gerēs vultū. A deo quidē:vt etiā inuerecundis feratur
accepta. Athenis quidā vltime senectutis:cū spectatū in thea-
trū venisset:eiq; nemo e ciuib⁹ sessū reciperet:ad lacedemonio
rū legatos forte puenit:qui hoīs etatem:canos eius & ānos as-
surgēdi officio venerati sunt:sedēq; ei iter ipsos honoratissimo
loco dederunt:q; vbi fieri popul⁹ aspexit maximo plausu:aliene
urbis verecundiā p̄probauit. Ferūt tūc vnū e lacedemoniis dixit
se. Ergo atheniēses qd̄ sit rectū sciunt: sed id facere negligunt.

¶ De gula conuiuandi/sensu & fere ex verbis macrobii sūptis
de libro saturnaliorum.

Capitulum. X.

Vident forte parū ciuilia & supstitiosa nimis q̄ de sa-
cris apicib⁹ p̄ferūt. Ceterū vt miti⁹agam⁹ nobiscum
gētiliū philosophorū cōiuuadi regula in mediū profe-
ratur. Et quidem plures in hanc partem officiorū pre-
cepta dederūt sed ad p̄sens pauci sufficiunt. Inter alios saturna-
liorū liber p̄m⁹ occurrit/talis si recte īspiciat & tāt⁹ vt nihil aliū
de oporteat mutuari. Cū ergo in p̄nti caplo nō tāuestigiis q̄ pas-
sib⁹ discernim⁹ imitari:& ex opulētia p̄optuarii sui/cellule n̄re
supplere āgustias. Sigdē p̄spicu⁹ est in fētētis: in x̄bis floridus/
& tanta morum venustate redundans / vt in institutione con-

Verecundie
pulchra laus.

¶ De ātīquo
veniēte ad lu-
dorū spectacu-
la nō recepto
p̄ p̄ciues athe-
niēses sed p̄ le-
gatos lacede-
monios.

¶ Liber de sa-
turnalibus.